

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnium
Gentium, Et || Rerum Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de Iuramento in genere, & iurandi necessitate

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Sciendum & notionem suspendere propter inhibitiones in vim literarum cancellariae factas, aut per literas ne lite pendente: nisi litigantibus auditis, iudex ad quē, ita statuerit, *conf. Franc. 1. sur l'abbreuiation des proces. art. 4. & alia confit. sur la reformation de la iustice de Normandie. ar. 3.* Sic etiam prouocatio a taxatione sportularum seu relationis iudicialis, quod vocant, *les effices du rapport du proces*, nō impedit quominus taxator exigatur, data tamen licentia repetendi appellanti, si ita pronuntiatum fuerit, quod prae rationem taxatum esse dicitur, *in conf. Lu. 12. an. 1512. art. 44.* Pronocatio tamen a taxatione excessiua expensarum, inhibet petitionem in omnibus articulis, a quibus prouocatum: pro his tamen, a quorum taxatione prouocatum non est, fit executione, *conf. Car. 8. art. 65.* Si dices de similibus, quae vltus docebit: ad quae inhibitiones factae iudici quo prouocatur, non trahuntur. § Inhibitiones vocant, quando regia auctoritate per codicillos cancellariae, vel per literas compulorios iudicis ad quem prouocatum est, mandatur iudici a quo appellatum est, significante apparitorē, vt acta ad iudicem ad quem transmittat, & prohibetur ne in eadem causa postquam quippiam amolatur, *1. nihil noua. appell. pend. l. 2. de re iud. C. l. 1. C. de erro. calc.* Si quid autem maxime post interlocutoriam appellationem attentatum sit, reparatur in sententia appellationis & rescinditur, *c. significandis, de appell. l. eius qui circa fin. eo. P. vel ad aliud tribunal reuocatur. Tenetur & iudex, eius apparitoris & admistris, & attentatis, l. quoniam iudicis, de appell. C. Quid autem, si attentauerit in facto iruocabili, faciendum sit, vltra rauldam quae ei indicitur, docet Masuerius, tit. de appell. §. fin. l. quoniam, de appell. C. l. si. l. ad leg. Jul. de vi pub. c. non ita. c. anteriorum, 2. q. 6. Puniantur & pro modo admissi male iudicantes iudices, ex arbitrio superioris iudicis, vel ex legem determinatione: variis enim modis peccare potest iudex, vel grauius vel leuius, *c. quatuor modis, 11. q. 2.* Quomodo vero puniatur, qui pecunia & per fordes male iudicat, diximus in crimine legis Iuliae repetundarum. Corrupti quoq; iudicis poenas exemplares poteris videre apud Herodotum in lib. 5. Valerium Maximum, lib. 6. cap. 3. Ammianum Marcellinum, lib. 23. vbi Cambyses Rex Sitalis iniqui & corrupti iudicis pellem detradam iussit sellae iudicialis intēdi, & ibi Otavem eius filium considerat: atroc ac noua poena, ne quis corrupti iudex possit, prouidens. Distinctiones poenarum iudicis male iudicantis, per dolum, per imperitiam, per fordes, vide in Auth. hodie, & toto tit. de poen. iud. qui male iudic. & l. si filius familias, de iudic. P. & vltra has poenas, Leo & Alexander Imperatores Orientis, in diotaxi *de iud. lib. 2. l. 1.* Iuris Orientalis, imprecantur diras execrationes iudicibus, qui contra leges iudicauerint, aliae, vt inueniant Deum ac coelestes omnes, atque incorporeas potestates sibi nauquam aduersantes, immature ex hac vita excidant potius quam excedant in commodis afficiantur perpetuis, edium ipsorum fundamenta ignis tandem deuoret: & posteritas eo redigatur inopia, vt par em ostentat quæreret, quod leges quas libenter mas oportet esse, seruas quodammodo ac captiuas effecerint. Execrabile enim est, eos quibus gladius a Principe committitur, & potestas in bona & corpora subditorum, pro libidine in perniciem Reipublicae abuti.*

§ Quo fit, vt etiam sanctissime a Principibus nostris Gallicis cautū sit, vt ipsi Magistratus, puta Senatores, a quibus nulla prouocatio est, censura notentur, de curiis Senatus in vnum coactis: Partibus quidem, per singulos quindecim dies in aliis parlamentis per singulos menses semel, easq; censuras mitti ad Principem, qui eorum delicta castiget, quos vocant, *Mercuriales*, quod in die Mercurii iubeantur fieri, ita statuit *Franc. 1. an. 1539. artic. 130.* vide in eum Ioan. Constantinum, *Ludovic. 12. confit. an. 1499. artic. 39. Henr. 1. in edicto touchant les Lutheriens, 17. Junii, an. 1551. artic. 25.* Factum autem illud est, postquam ceperunt esse Magistratus perpetui. Nam antea temporales erant, vt in Italia, & cegebantur post depositam administrationem remanere quinquaginta dies in loco vbi gesserant Magistratum, & reddere rationem male iudicatorum iis, qui conquererentur coram successore, *Nonel. confit. Instin. 95. tit. vt om. iud. post depo. admin. So. C. late Paris de Puteo, in suo tract. de Synd.* Et hodie quoque tenentur reddere ra-

tionem, si quis de illis conqueratur in Gallia, sed non expectatur depositio magistratus: quia eo veluti perpetuo nō priuatur quis, *ex confit. Ludou. 1. per rationem, l. Insuperioris, de excus. P. vide de his Gagui. lib. 1. c. 2.* nisi morte, aut renuntiatione, aut condemnatione ob crimen, *Guil. Bened. in c. Raynatus, in verb. duas habent filias, nu. 38. de testa.* quod & in aliis iudicibus seu officialibus alterius domini quam Regis, locum habet: vt non possit illis a dominis, nisi in illis tribus casibus, iudicis muuus aut officii adimi, vt arecto Burdegalensi pronuntiatum refert Nico. Boerius, in q. 119. in 1. parte. Quamobrem & Senatus multis saepe inferiorum iudicum sententias reformando, & iudicando, illos castigat & emendat.

§ Sed & non patitur temere & perpetam, aut malitiose appellantium impunitas esse moras, & diffugia: idque ex constitutionibus Regis, quae iubent temere vel frivole appellantes, vel intercedentes seu opposites, mulctis plecti, *de i. emenda ordinari. & fol. appell. in confit. Franc. 1. an. 1539. art. 96. & 216.* sexaginta librarum Parisienium, *Masuer. tit. de appell. §. 4. item appellans, vel ex arbitrio extraordinarie iudicantium, pro modulo causae, qualitatis personarum, & circumstantiis negotiorum cum expensis & damno litis, conf. Franc. 1. sur l' abbreuiation des proces du grand conseil, art. 32. 35. & 36. 42. & 40.* Iure pontificio qui frivole appellat ab actu, potest per iudicem a quo appellat, excommunicari vt contumax, & mulctari, *Pan. in c. sollicitudinem, in 1. notab. de appell. vide gl. tamen, quam sequuntur interpretes in l. 1. §. fin. a quib. appell. non lic. P. Pan. in c. 2. de appell. Iure civili puniunt temere appellans, ordinaria poena quinquaginta librarum argenti, *lab. executione, C. quor. appell. non recip. vel extraordinaria, officio iudicis, in l. eos, §. ne temere, C. de appellat.* interdum amissione causae, & nota infamiae, *la Proconsulibus, eo.* Sed haec cum arbitraria sint, non prosequor: plecti tamen sine causa & temere litigantes, vel modice vel fenere expedit: vt praescindantur litium tempora, & obvietur malitiis hominum. Cum & inde iniuria videatur irrogari iudici, a quo temere appellatur: vt & is ideo possit agere iudicio iniuriarum, *gl. fin. in l. fin. C. quando, prouoc. non est necess. Gemina. in c. cum appellat. in iudicibus, de appell. gl. 2. in c. si quis praeferat. 50. dist.**

§ Curare etiam debent Magistratus superiores, ne beneficio a lege concessio appellationis, abutantur improbe: ne inde iniuriarum occasio nascatur, vnde iura nasci debent, *l. meminimus, C. vnde vi.* Appellationis quippe remediū, non est ad defensionem iniquitatis, sed ad praesidium innocentiae institutum, *c. cum specialibus, 61. §. porro, de appell.* Quae ratio etiam est receptae appellationis, contra sententias iudicum iure speciali: cum alicui pro sententiis praesumatur, quod equae & iustae sunt, ex quo de actis constat: quatuor non praesumatur pro processu si de eo dubietur, & nisi de eo fides fiat, *notat gl. in d. §. porro, in ver. desecrit.* Altera ratio autem, delatum esse appellationibus, ne via pracluderetur defensionibus, quae iuris naturalis esse videntur, *l. vt vim, de iust. & iur. P. l. 1. C. v. vi. Clem. pastor alis, de re iud. l. scientiam, §. qui cant aliter, ad leg. Aquil.* Et postremo, vt solidius & diligentius negotiorum merita in diuersis tribunalibus excuterentur, *l. addictos, de episc. aud. C. l. addictos, C. de appellat. l. eod. P.* Fallitur quippe aliquando iudicium hominum, & saepe in quo differt a diuino: quia Deus non fallit, nec fallitur, sed veritati semper innititur, *ca. a nobis, in 2. de sent. ex. com. c. Deus quando, 2. q. 3. c. panem, de consecrati. dist. 2. c. Spiritus sanctus, 1. q. 1.*

De iuramento in genere, & iurandi necessitate. Cap. 3.

Lib. 12. P. tit. 2. Lib. 4. C. tit. 1. Const. 9. & 48. Lib. 2. Decret. tit. 24. lib. 2. Sex. tit. 11. Lib. 2. Clem. tit. 9.

- 1 Iuramenti in omnibus rebus necessitas.
- 2 Iurandum non est sponte, sed necessario.
- 3 Clinius Pythagoricus noluit iurare.
- 4 Vltima voluntas iurata, quare mutari poterit sine perjurio.
- 5 Ad perjurium lubrica via.
- 6 Jurare aliquando expedit, & necessarium.
- 7 Iuramenti tres comites.

Non timorabor in reddenda ratione, quare seorsum post absolutam totius pene iuris & eius Syntagmatis tractationem, de iuramento dicendum arbitrer: eo quod nulla pro modo negotia sint, in quibus de iuramento quari non possit & perjurio: vt oporteat ita separatim de eo potius semel agere, quā tediousa repetitione singulis negotiis eadem saepius inculcare. Inter ea enim quae inuexit humanae miseriae necessitas, est iuramentum.

Tanta perfidia ex malitia hominum suborta est, vt nihil prope-
 modum firmum aut certum esse videretur, nulla hominum veri-
 tate reuerentia, vt oportuerit Dei testimonio omnia necessario
 & facta & dicta obfirmari. Et ideo dominus noster Iesus Christus
 id omne, quod accederet affirmationi vel negationi simpliciter
 sermonibus hominum, a malo esse dixit, *D. Math. c. 5. & D. Iaco.*
 2 *c. 5. quod explicat, c. 5. & si Christus de iure iur. tota 22. q. 1. ¶ Et pro-*
 inde nec sponte, nec ex voluntate debemus iurare: sed ad iura-
 mentum necessitas nos debet trahere. Nam vt ait D. Basil. Mag.
 in *Psal. 14. αὐτὸν παρὰ τὸν θεὸν ἐκείνον, ἵνα ἔχηται ἡ πίστις τῶν ἁγίων,*
 & ἔκ τῶν ἁγίων, ἀσφαλῆς ἐπιπέδον ἐστίν. Turpe sane omnino est iuramentum,
 seipsum accusare ut indignum fide, & firmitatem ex iuramentis ad-
 ferre. Sic Philo Iudeus in *de Decal. tam.* inquit, qui iurat, suspectus
 est de perfidia: si igitur cunctator & procrastinando si forte differen-
 do possit evitare ne iuret. Neq; a malo iurantis iurare, sed increduli
 3 a quo iurare cogitur, non est contra preceptum, 22. q. 1. ¶ Pytha-
 goricus Clinias, cum per iuramentum multam trium talentorum
 illi vitare liceret, iniuriam maluit pati, quam iurare: idque
 quamuis non esset falso iuraturus, *D. Bas. Mag. homil. de legen. lib.*
genitulum. Iubet & sapiens Epictetus, *Arrius in encom. Epict. c. 40.*
Iurandum refugere, si potes: si minus, cum licet. Respondit Vlp. l.
 que sub conditione iurandi, de cond. instit. P. que sub conditio-
 ne iurandi relinquuntur, a pratore improbari, & relicta capi,
 perinde ac si nulla imposita fuisset conditio. Etenim, inquit, a-
 titi faciles sunt ad iurandum, contenti in religionis: alii per quam timi-
 di, metu diuini numinis, vsq; ad superstitionem. Et ne illi consequan-
 4 tur, isti perdant, prator consultissime interuenit. ¶ Quare neque
 prator iuramentum eius tueri, qui nemine deferente iurat: sibi
 enim ipsi iurat. l. 3. de iure iur. P. Vnde illa difficilis inter interpre-
 tes quaestio relata in gl. constitutione sacramenta puerum, si
 aduer. vend. C. terminatur. Vt testator, qui in rebus suis iurauit,
 nemine deferente, non se mutaturum voluntatem testamenti,
 possit sine metu periculi libere mutare. Vt etiam placuit, nemi-
 nem sponte iurare teneri, sed posse referre delatum iuramentum,
 l. manifesta in iurandis, 38. de iure iur. l. delata conditione, 9. &
 l. generaliter, 12. §. si iuramento, de reb. cred. & iure iur. C. Et si quan-
 do quis iurare alio postulante cogatur, is qui postulat, teneatur
 purgare se prius iuramento de calumnia, & quod malitiose illud
 non postulet, l. iurandum, §. ad pecunias, l. 3. §. qui iurandū,
 de iure iur. P. Sed & ab his quorum fuit sanctitatis & fidei probata
 opinio, iuramentum non fuit postulatum, vt dicemus Deo fauen-
 5 te in c. De his qui iurare debeant vel cogantur. ¶ Raro etiam iu-
 randū esse nos admonet, lubrica ad peritiam via, vt melius sit non
 cogere iurare, quam peritiam dare causam, in l. 2. de iudic. vid. tol.
 C. Ita etiam Plato propter facilitatem ad peritiam, non passim esse
 permitteandum iuramentum tradit, *Plato 12. de legib. idem in c. ita*
ergo, 22. 7. 1. Et metu periculi timebant iurare Heroes, cum Iafone
 profecti, vt auctor *Orpheus in Argonaut.*

Ὁπλὰ θεομάχοις, ἐκείνου δὲ ἕπον. id est,
 Iuramenta timebant, signarunt hoc manibus.
 6 ¶ Iurandum tamen aliquando, & expedit, & iuramentū malum
 non est, etsi a malo & perfidia procedat: sed non passim iurandum,
 non temere, non pro omni re. Sicut Hieremias ait, *Iurabunt in*
veritate iudicio, & iustitia, Hier. 4. c. & si Christus, §. Iacobus, de iu-
 7 *re iur. c. animaduertendum, 22. q. 2.* ¶ Sunt enim istae tres circum-
 stantiae, quae permittunt & probum faciunt iuramentum. Verita-
 tis causa prima est, ob quam recte iuratur, & pro eo quod verum
 creditur, c. homines, 22. q. 2. c. si. 2. q. si. Iudicium discretionem ha-
 bet animi, vt in c. parvuli, 22. q. 5. vt sine ea non valeat, vel praestitum
 sine ea damnabile sit, & contra prohibitionem Dei, *Non ac-*
ceptes nomen Domini Dei tui in vanum, Exod. 20. Consuetudo quip-
 pe iurandi pro quibuscuq; rebus & sine necessitate reprehendit.
 Et ita mouet *Ecclesiast. 6. 13. Iurationi non assuescat. os tuum,*
multe enim casus in illa. Nominatio vero Dei non fit assidua in ore tuo,
& nominibus sanctorum ne admiscearis, quoniam non eris immunis
ab eis. Et paulo post, *Vt multum iurans implebitur iniquitate.* Et i-
 terum idem ca. 27. *Loquela multum iurans horripilationem capiti*
statuet, & iruerentia ipsius oburbatio aurium. Iustitia postrema
 iuramenti basis est, vt pro iusto iuret tantum, non pro re turpi
 & iniqua, pro qua praestitum iuramentum temerarium & impium
 est, & non seruandum, c. tua nos, de iure iur. c. cum quidam, 12. §. fin.
 c. Quintuallus, 23. de iure iur. ca. fin. 17. quest. 2. c. si quis, 13. quest. 2. l.
 imperialis, iuncta *Auben. quod eis, de nupr. Cod. quia iuramentum*
 non est vinculum iniquitatis, tota 2. l. q. 4. c. in re cetera, 22. q. 2.
 c. quod admodum, 25. de iure iur. c. non est obligatorium, de reg. in. in 6.

De iuramenti finitione, diuisione, deque iuramento temerario & promissorio. Cap. 4.

- 1 *Iuramentum quid, diuisio, temerarium quid, & prohibitum, nu.*
2 *& 3.*
- 4 *Iuramentum promissorium, & eius vis: ut, ab assertorio distin-*
5 *guatur, nu. 5.*
- 6 *Iuramenti assertorii exempla.*
- 7 *Iuramentum promissorium habet obligationem.*
- 8 *In iuramento censetur excepta superioris auctoritas.*
- 9 *Iuramento promissorio contrarius actus factus an valeat.*

Iuramentum, ¶ est affirmatio vel negatio, sacrae rei attestatione
 firmata, vide *Placen. & Alex. in sum. tit. de reb. cred. C. Aristote-*
 li vero, est dictio cum diuina veneratione, probationis experts, *A-*
ristot. in Rhet. ad Alex. In verbis consistit iurandum, §. sed neq;
 de mand. prin. in *Aub.* & ita in affirmatione & negatione. Cice-
 ro dicit affirmationem religiosam, *Cic. 3. Off.* Et pro Fonteio, re-
 ligionem iurifirandi dicit. Vnde religiosus alibi saepe pro iuratus:
 vt religiosus iudex, religiosus testis. Philo Iudeus *lib. de iure iur.* in
 re ambigua Dei testis dixit citationem, quae nisi fiat in veritatis
 fauorem, mendacii testem Deum citare, magnum scelus esse.
 ¶ Iuramentum summa diuisio est, vt aliud sit extrajudiciale, aliud
 iudiciale pro re litigiosa. Rursus extrajudiciale, vel temerarium
 omnino & improbum est, vel assertorium simpliciter, seu promissorium,
 vel confirmatorium contractuum. Iudiciale vel voluntarium,
 delatum a parte litigante parti, pro decisione contouersae:
 aut necessarium delatum a iudice, vel ad supplementum proba-
 tionum, vel de calumnia, de *iuramento calumnia supra dixi, lib.*
 48. *Syntag. 7. vel in litem, vel mixtu ex voluntario extrajudiciale*
 & iudiciale necessario: Quorum singula membra, quae alibi expli-
 cata non sunt, persequar. ¶ Temerarium improbumq; omni ex
 parte iuramentum, dicitur blasphemum, de qua diximus, lib. 3. i-
 stius *Syntag. c. 12.* Sed & temerarium iuramentum dicitur, quod
 fit sine discretionem, pro quibus non oportet, quando non oportet,
 & quibus non oportet. Prohibuit autē Deus, ne iuremus per
 caelum, aut per terram, sed sit sermo noster, in affirmatiua, est, vel
 negatiua non est, *D. Matth. c. 5. D. Iac. c. 5. c. clericum, 22. q. 1.* Prohi-
 bent & istas blasphemias & temeraria iuramenta, iura ciuilia etiam
 mortis poena indicta, §. fin. vt non luxur. com. nat. in *Aub. l. si*
 §. si. C. de relig. §. sum. fun. ¶ Promissorium iuramentum est, quod
 promissioni vel pollicitationi accedit, Sic enim efficacior causa
 creditur eius, quod specialiter conuenit, quam eius, quod ex ge-
 nerali promissione venit, l. sed & §. 4. §. quod sum, si quis cautio, P.
 Et solet plus timeri, quod singulariter promittitur, quam quod
 generali promissione concluditur: id est; quae generaliter promissa
 censentur, tamen specialiter cura maiori efficacia iure iurando
 promittuntur, c. quamquam omnes, 23. dist. veluti gemina promissio
 intercedente, quae firmiter simpliciter est, l. si mulier, 22. Cod. ad
Vellata. Et iurans non tantum voluntatem suam declarat, sed etiam
 stabilitatem, l. Antistius Labeo, de acq. her. P. Nullum, inquit Cicero
 3. *Off. vinculum ad obstringendam vitam, iure iurando maiores ac-*
tus esse voluerunt: id indicant leges in duodecim tabulis, indicant sa-
cræ, indicant foedera, quibus etiam cum hoste deus iuratur fides, indicant
notationes animaduersioneque sacrorum, quae nulla de re digentur
quam de iure iurando iudicabant. Et iterum, idem eo. circa fi. quod
 affirmate quasi Deo testis promiseris, id tenendum est: hoc ad iustitiam
 & fidem pertinet: nam praclare *Ennius, o fides, alma apud primis*
in iurandum Iouis. Qui igitur iurandum violat, is fidem violat,
quam in Capitolio vicinam Iouis optimi maximi, vt in oratione est
M. Catonis, maiores nostri esse voluerunt. ¶ Si subtiliter causas al-
 fectationis inspicimus, possumus distinguere inter simplex iura-
 mentum assertorium, quod de presenti vel praeterito est: & promissorium,
 quod est de futuro. Sed quia assertio vtrumque conti-
 net. Et de non faciendo fit & de faciendo, & de dando & non dan-
 do, vel factu & non factu testificationem, non separato omnino, il-
 lud etiam tradit *Dionys. Halic. in 2.* Et ita poterit quoque hoc iura-
 mentum pertinere ad actus extrajudiciales simul ac iudiciales.
 ¶ Huius generis iuramentum erat, quod seruus Abraham praestitit
 patri Iacob, de eo sepeliendo, *Genes. 47.* quod praestitit populus
 Iudaicus in prouulgatione legis de ea seruanda, *Exod. 20.* Tale,
 quod exigebat Hippocrates a discipulis medicis, vt ex eius formula
 liquet: quodque exigitur a iudicibus & patronis causantur,
 l. rem non noiam, in prin. §. patroni, C. de iud. a militibus, a Galae-
 ditis, *Iudic. in.* Talia iuramenta fidelitatis inter vasallos & dominos,
 e. de